

Nära ursprunget

TEXT TINA IGNELL FOTO BENGT ARNE IGNELL

Kvällssolen skiner in genom fönstren i galleriet Mejeriet i Alskog på östra Gotland. Här bor och arbetar textilformgivare Eila Burvall tillsammans med sin man, keramikern Tomas Stöfling.

Längs väggarna i butiken hänger rader med mjuka plädar i vackra, naturnära färgskalor och trasmattor med lugna, grafiska mönster.

En bit in, i galleridelen, paraderar Eilas fantastiska mattor i ull.

T v, Inslaget i plädarna är från Gotlands Spinneri. Varpen färgar Eila själv med syrafärger i växtfärgernas toner. Mittan, Mönstret "Fönster" återkommer i flera skepnader. S. 10 Eilas pläd fotograferad på raukfältet Folhammar i Ljugarn.

Eila Burvall föddes i Finland. Som sjuuttonåring reste hon till Sverige och lydde sin mors råd att lära sig svenska för att få ett bra arbete. Hon utbildade sig till mentalskötare och arbetade under flera år inom detta fält, tills hon kände sig klar med det. Nu fick hennes intresse för textilt hantverk, som funnits sedan hon var barn ta plats och hon bestämde sig för att gå en ettårig vävutbildning på S:t Eriks folkhögskola. Målet var att bli textillärare.

– Men när jag såg min lärares arbetssituation insåg jag att det inte var undervisa jag ville göra, jag ville väva själv.

Hon berättar om en speciell händelse under vävutbildningen som fick henne att fastna för tekniken.

– Vi vävde ju mest prover, men så ville jag väva till något större projekt och satte upp en väv för att göra en ny bilklädsel till vår Citroën. När jag kom till slutet upptäckte jag att varpen inte skulle räcka. Jag kom på, att om jag klippte av varannan tråd så de blev dubbelt så långa och knöt i nya trådar som tillsammans

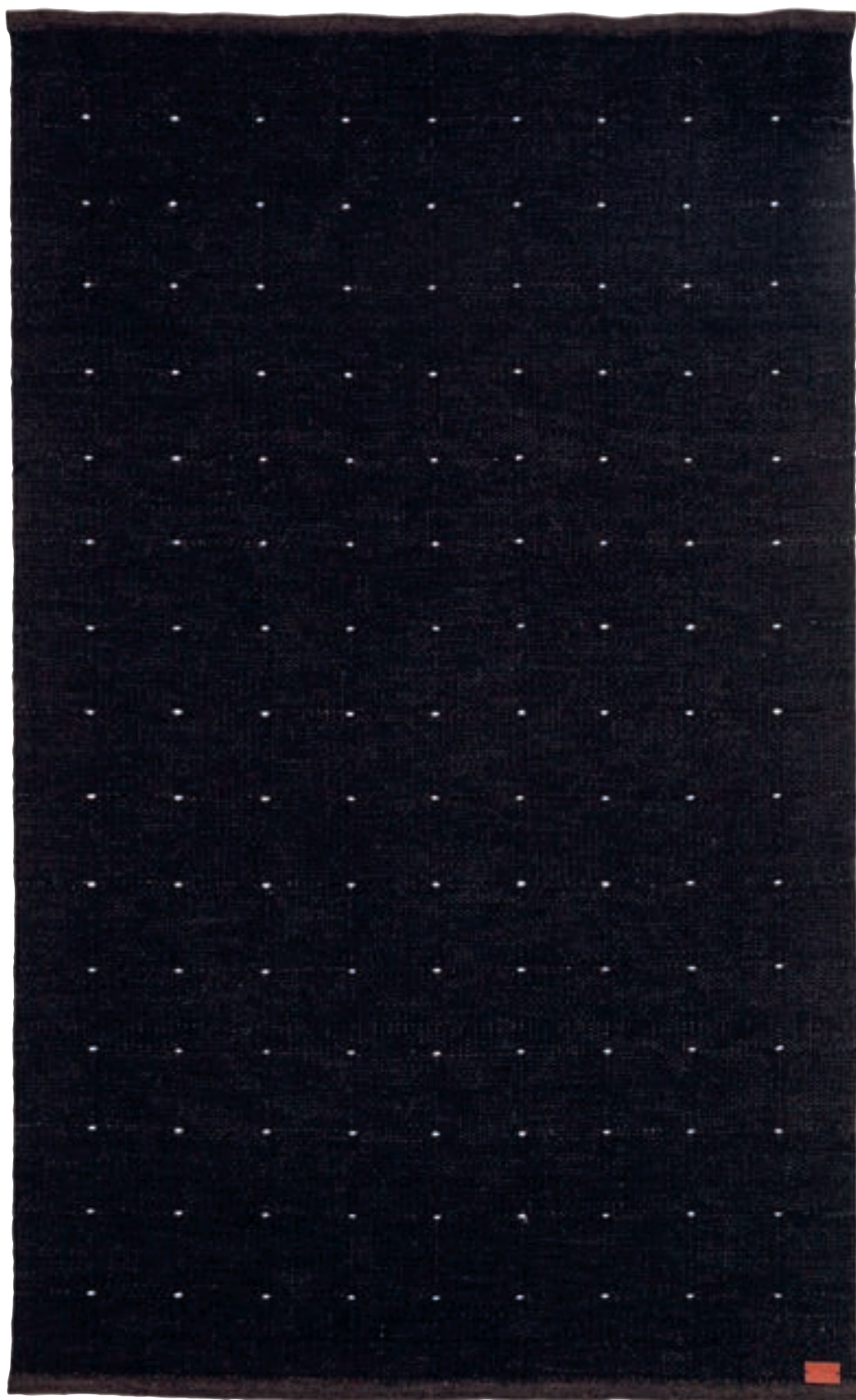
med de gamla gick runt garnbomskäppen skulle jag få tillräckligt för att väva det som behövdes. De knutar som blev i väven hamnade vid en söm. Det var en sådan fantastisk aha-upplevelse och en känsla av att jag verkligen behärskade vävningen.

Sedan dess känner jag sällan rädsla inför olika utmaningar. Det är bara att prova och försöka hitta de bästa lösningarna.

Med denna inställning flyttade hon 1980, direkt efter vävutbildningen, tillsammans med Tomas till det gamla mejeriet på Gotland, som hans föräldrar hade köpt på 1960-talet. Det första året ägnade Eila och Tomas åt att renovera några rum och få till ett arbetsrum. År två var de igång och öppnade butiken.

Långsamt och noggrant har de sedan bit för bit renoverat och byggt till för att få det som de vill. Ursprungsfunktionerna från det gamla mejeriet finns kvar. Lastbryggan blev till ett etage. Det gamla golvet av gjutna järnplattor blev en fin bas till vita podier.

– Vi tänker så, att vi vill utgå från det som finns och bygga vidare på det.

Arkitektens stjärnhimmel, 140 x 240 cm.

MATTOR HAR FUNNITS MED ÄNDA FRÅN BÖRJAN i Eilas hantverk. Först var det trasmattor. Formgivningen var då ofta schatterade fält i ljusa och mörka partier.

En matta kunde börja i ljusst och sluta i mörkt eller vända på mitten. De vävdes alltid i kypert.

– Jag tycker så mycket om den bindningen. Det är ett sätt att få en sned mönstring i något som är väldigt fyrkantigt.

1994 började hon väva ullmattor. Hon hittade en teknik, en dubbelsidig bindning på fyra skaft, och ett nytt garn, mattullgarn från Wälstedts Textilverkstad. Under en vinter vävde hon 13 stora mattor, alla i gråskala, som sedan visades på en sommarutställning i galleriet tillsammans med Tomas keramik under namnet *Ursprunget*.

– Jag förstår inte att jag orkade väva så många stora mattor. Men det var så härligt att upptäcka ullen som är så fantastisk. Den är skön att hålla i, har fin glans och sådan behaglig värme. I denna teknik är det ett perfekt material, det blir täta mattor som både känns mjuka och stabila.

EILAS FORMSPRÅK UTSTRÅLAR ENKELHET OCH KONSEKVENNS. Bredden på hennes mattor är nästan alltid en meter. Det ger möjlighet till bra formgivning och känns inte ”för smalt”, anser hon. Mönstren är till stor del matematiskt uppbyggda och styrs av tekniken men ger utrymme för många variationer. Formen *Fönster* kom till under en promenad på stranden där hon såg ett hus med spröjsade fönster med fyra rutor.

– I just den här formen är det otroligt viktigt att rutorna är lite högre än breda, även om det bara är någon centimeter. Ögat är otroligt känsligt, påpekar hon.

Beroende på längden på mattan får mönstret olika många rutnader.

EN ANNAN idé till matta är små stjärnor strödda på en djupblå botten. Förlagan är Tomas stickade tröja med små prickar. Han bad henne väva en matta utifrån mönstret. Efter viss tveksamhet lyckades hon lösa det tekniskt och det tätt packade ullgarnet skapade de vita stjärnorna så att de framstod tydligt.

– Det känns så roligt när man fortfarande kan bli överraskad av vad som är möjligt, säger hon.

Mönstret fick namnet *Arkitektens stjärnhimmel*.

Samma idé blir i en färgkombination av grått och grönt som små klöverblad. En klöveräng. Kanske lyckoklöver. Fantasin ger egna bilder.

HON BERÄTTAR ATT MÅNGA SOM SER HENNES MATTOR tycker att de känns ”finska”, vilket leder frågan vidare till om hon tror att hennes finska påbrå påverkar hennes formspråk.

– Ja, jag tror det. Jag växte upp i ett hem där vi inte hade speciellt mycket, men det som fanns hade en betydelse. Jag tror det är viktigt, att man inte omger sig med för många saker. Till slut blir man blind för det man har omkring sig.

NÄR FORMGIVNINGEN ÄR KLAR kommer färgsättningen. Hon har en stark förkärlek för grått, och färger som står fint mot det. Någon enstaka gång har hon vävt med klara, starka färger. Som när hon visade sina mattor på den lokala bluesklubben. Några av mattorna vävdes i klart blått, rött och gult.

– Det är viktigt att man ibland går bort från stigen, in på en mindre sidostig. Kanske hittar man något nytt som leder vidare.

HON GJORDE ETT LITET UPPEHÅLL MED TRASMATTOR när ullen kom in i bilden men längtade snart tillbaka. Trasmattorna går lite snabbare att väva och blir ett alternativ för kunderna. Trasmattorna vävs numer oftast i samma teknik som de i ull. Här återfinns en del mönster från ullmattorna men när de vävs i trasor får de en mer rustik känsla. Här är varpen bomullsmattvarp. I ullmattorna är det lin i varpen.

VACKRA PLÄDAR TÄCKER EN HEL VÄGG. Det är magnifikt och imponerande. De har alla ett mjukt inslagsgarn, alltid grått, från Gotlands Spinneri. Varpen är ett lite hårdare tvinnat tvåtrådig garn från Kampes Spinneriprodukter. Eila färgar alla varpgarner själv. Under 1980-talet till mitten av 1990-talet växtfärgade hon. Idag använder hon syrafärger. Hon tycker resultatet blir bättre och att garnet behåller sin glans. Men färgskalan är densamma och mjuka toner avlöser varandra i randningarna. Formgivningens skapas i varpen.

– Jag hänger upp färgerna i den ordning jag vill ha dem och får en bild av hur det kan bli. I varpningen, som jag tycker är ett av de roligaste momenten, ändrar jag kanske lite. Tills det känns bra. Ibland lägger jag in en eller två grövre mattullstrådar för att få lite relief.

Hon solvar gärna i olika kypertvariationer. Tittar man noga kan man se stråk av mönster lite här och där. En spontan lek i både solvning och trampning.

– Jag gör det nog mest för min egen skull, det blir mycket roligare att väva när det händer något i väven, och så får man något att vila ögonen på.

Ibland ligger nyanserna i varp och inslag så nära varandra att mönstret nästan inte syns, men det spelar ingen roll berättar hon. Det kan få vara lite hemligt.

För att skapa variation i en och samma varp byter hon ibland ut några varptrådar mot nya. I samma varp skapas olika plädar. Tråden till hennes berättelse om hur hon löste sitt första vävproblem med bilklädseln löper genom hela hennes vävhistoria. Det behöver inte vara så svårt, det är bara att hitta en bra lösning. ■

Mejeriet i Alskog var mejeri 1912 - 1960.
Eila Burvall och Tomas Stöfling flyttade hit 1980.

I slutet av 1980-talet startade de en galleriverksamhet med inbjudna konstnärer, bland andra Lena Cronqvist och Peter Tillberg. Sommaren 1994 bestämde de sig för att de själva skulle ha en utställning. Under temat *Ursprunget* visade Eila Burvall för första gången sina ullmattor.

Från och med 1998, efter 10 år med inbjudna konstnärer, ställer de själva ut i galleriet. Varje sommar fylls både butik och galleri med Tomas keramik och Eilas textil.
www.mejerietgotland.com

Eila och Tomas motton:
"Det enkla är det sköna."

"Man ska alltid lämna en anständig bit åt betraktaren."

"Vi gör aldrig något som vi tror folk vill ha. Det går inte att ägna dagar, ibland veckor åt något man inte själv tycker om."

